

Herdenking van de Februaristaking in de Zaanstreek

Gepubliceerd: 26-02-2025

Vandaag was de herdenking van de Februaristaking in de Zaanstreek in 1941. Een bijzonder moment van verzet tegen de Jodenvervolging. De staking begon in Amsterdam, waar arbeiders uit protest tegen de razzia's door de Duitse bezetter massaal het werk neerlegden. Ook in de Zaanstreek legden enkele bedrijven het werk neer, en een dag later lag de regio vrijwel stil.

Burgemeester Michel en wethouder Pietersma legden een bloemstuk namens onze gemeente. Ook hield burgemeester Michel onderstaande toespraak:

Hun Parool is ons Parool

Dat was de boodschap op 25 en 26 februari 1941. Een rigoureuus antwoord op een ijzingwekkende situatie. De Duitse bezetter had vlak daarvoor honderden Joodse inwoners van Amsterdam bij razzia's opgepakt en weggevoerd. De Communistische Partij Nederland riep daarop op tot staking en verspreidde 's nachts pamfletten.

Op 25 februari stonden de trams stil in Amsterdam. Al snel werd duidelijk: er was iets gaande. Steeds meer mensen sloten zich aan. Ateliers, kantoren, banken, gemeentebedrijven, winkels - overal legden werknemers het werk neer en trokken zij in lange slingers door de straten. De volgende dag sloeg de staking over naar de Zaanstreek, en ook Kennemerland, Hilversum en Utrecht sloten zich aan.

Hun parool is ons parool. De Februaristaking was een daad van verzet, een unicum in Europa: het enige grote protest tegen de Jodenvervolging tijdens de Tweede Wereldoorlog.

"Vecht eensgezind tegen de terreur, eis onmiddellijke vrijlating van de gearresteerde joden en strijd fier voor de vrijmaking van ons land!"

Voor de stakers was het glashelder. Wat er gebeurde was onrechtvaardig, onmenselijk. Het ging om naasten, vrienden, burens, collega's, stadsgenoten - medemensen die slachtoffer werden van geweld, uitsluiting en onderdrukking.

Hun parool is ons parool. De stakers gaven hun antwoord, ondanks gevaar voor eigen leven.

De stakers toonden een ongelooflijke moed. Deze moed ging veel verder dan enkel dapperheid. Dapper ben je als je overgaat tot actie in een risicovolle situatie. Maar de stakers maakten bewust de keuze om te staken, ongeacht de uitkomst, in de volle wetenschap van mogelijke negatieve gevolgen voor henzelf en in volledige aanvaarding daarvan. Dat is moedig. De stakers gaven een antwoord van verzet waarin de waarden en overtuigingen weerspiegeld werden die zij van belang achtten. Ondanks het ongemak, ondanks gevaar en angst spraken zij zich uit. **Hun parool is ons parool.**

Vandaag herdenken wij.

We herdenken de vele slachtoffers van die tijd.

We staan stil bij de overtuiging van de stakers: dat je door krachten te bundelen en je stem te laten horen daadwerkelijk verschil kunt maken.

En we eren de immense moed die het vergde om op te staan tegen onrecht – om te handelen naar overtuiging en waarden, ongeacht de consequenties.

Het verzet van de Februaristakers houdt ons een spiegel voor. Want ook vandaag is het belangrijk om ons uit te spreken, om alert te zijn en verzet te tonen wanneer onze waarden worden bedreigd. Gelukkig leven wij in een vreedzaam en democratisch Nederland. Maar die vrede en democratie zijn geen vanzelfsprekendheid. Ook vandaag zijn er krachten die ze ondermijnen – krachten waarop wij een antwoord moeten geven.

Wie het nieuws volgt, ziet de voorbeelden, zowel ver weg als dichtbij:

- Democratisch gekozen leiders die feitelijk onjuiste informatie verspreiden;
- Democratisch gekozen leiders die rechterlijke uitspraken negeren of de onafhankelijkheid van rechters in twijfel trekken;
- Democratisch gekozen leiders die vrije media uitsluiten, toegang tot informatie beperken of publieke media financieel uithollen;
- Democratisch gekozen leiders die macht doorspelen aan niet-gekozen personen en niet-legitieme instituties.

Uit onderzoek blijkt dat deze democratische erosie de afgelopen tien jaar een vlucht heeft genomen. In de afgelopen periode heeft dit proces zich in versneld tempo voltrokken, met gevolgen voor de veiligheid en rechtsbescherming van onze burgers. Wat zich op dit moment in de VS afspeelt, is ongekend: democratische erosie vanuit het hart van de democratie zelf, onder het mom van de bescherming van diezelfde democratie. Maar helaas zien wij ook in Nederland signalen van deze trend. Gelukkig nog niet dominant, en gelukkig ook regelmatig

teggengesproken. Maar desalniettemin: we bewegen niet de goede kant op.

Hun parool is ons parool. Er is een antwoord nodig. Maar het ingewikkelde is: de belangrijkste voedingsbodem voor democratische erosie is polarisatie. Hoe sterker de verdeeldheid, hoe minder mensen vertrouwen op het democratisch proces. Dit leidt ertoe dat burgers alleen nog hun eigen voorkeurskandidaten vertrouwen – zelfs als die zich tegen de democratische principes keren. Met andere woorden: het benoemen en bestrijden van democratische erosie wordt belemmerd door het gepolitiseerde debat en het ontbreken van gezamenlijk gevoelde waarden.

Waar brengt dit ons nu?

Ook vandaag blijft het van het grootste belang dat wij ons uitspreken als onze waarden worden aangetast. Zeker als het gaat om democratische erosie, of dat nu dichtbij of ver weg gebeurt. Dit vraagt van ons om de uitdaging aan te gaan. Ons bewust te zijn van de belemmeringen die polarisatie met zich meebrengt, uit te gaan van vertrouwen en te verbinden met onze naasten, vrienden, burens, collega's, stadsgenoten – medemensen.

En dat kunnen wij. Als de Februaristakers ons iets hebben meegegeven, dan is het dit: wij kunnen gezamenlijk onze stem laten horen en door eensgezind te handelen het verschil maken. We kunnen verbinden, polarisatie overstijgen en onze waarden verdedigen.

Laat de Februaristakers ons kracht en inspiratie geven.

Hun Parool is ons Parool.